

Dünya Elma Verileri (bin ton)

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	Değişim (%) ¹
Alan ² (bin ha)	5.161	5.141	5.207	5.293	-	1,7
Verim ² (ton/ha)	16.048	16.629	16.559	16.875	-	1,9
Üretim ³	74.174	76.789	76.937	78.760	76.208	-3,2
Tüketim ³	63.032	65.209	65.469	66.586	64.579	-3,0
İthalat ³	5.986	6.096	6.363	6.172	5.891	-4,6
İhracat ³	6.006	6.541	6.502	6.491	5.896	-9,2

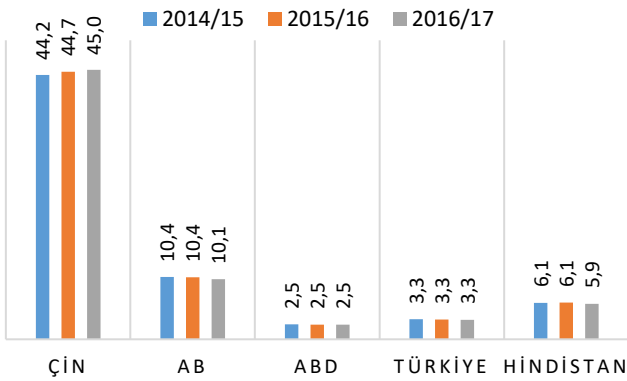
Kaynak: 2/FAO (20.01.2018), 3/USDA (20.01.2018) 1/ Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

Dünyada toplam meyve üretiminin yaklaşık %12'sini oluşturan elma, muzdan sonra ikinci sırada yer alan önemli bir türdür. Dünyada elma üretiminde lider ülkeler meyvecilikte alışılmamış bir şekilde değişim göstermektedir. Bu değişim bazı yıllarda görülen kötü iklim koşullarından etkilenmenin ötesinde üretim plantasyonlarının alanlarından ve üretim sistemlerindeki gelişmelerden kaynaklanıyor olması, sektördeki teknolojik değişim ve ekonomik potansiyelin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Elma üretiminde verim ve kalite, kârın

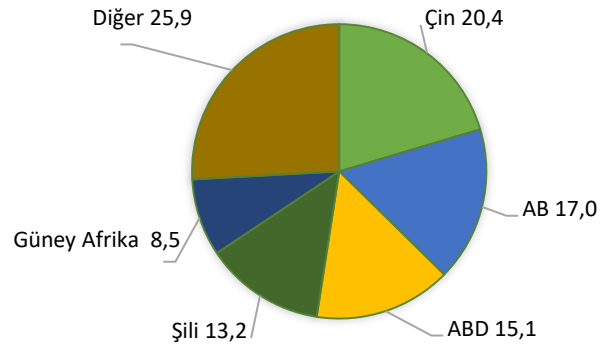
en önemli unsurlarıdır. Bununla birlikte yüksek işgücü maliyetleri özellikle gelişmiş ülkeleri zorlamaktadır. Bodur klon anaçları ile tesis edilen sık dikim bahçeler, elma kalitesini ve verimini artırırken, işgücü maliyetlerini de azaltmaktadır.

Türkiye, dünya elma üretiminde önemli ülkelerden birisidir. Sıralamada ki yeri yıldan yıla değişmekle birlikte, elma üretim alanı ve miktarı bakımından dünyanın ilk 5 ülkesi arasında kendisine yer bulmaktadır.

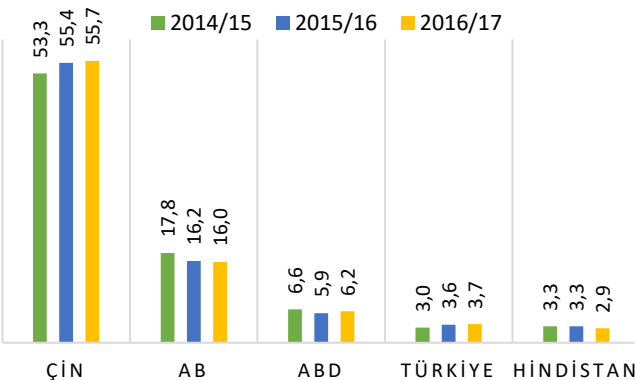
Elma üretim alanında önemli ülkeler (%)

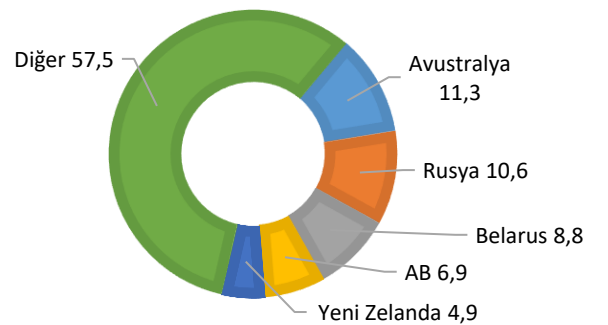
Ülkelere göre dünya elma ihracatı (2017/18, %)

Elma üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya elma ithalatı (2017/18, %)

Elma sektöründeki rekabetçi ülkeler, elma plantasyonlarının hızlı bir şekilde sık dikim bahçelere dönüştürmüşlerdir. Bu teknolojik gelişmelerden sonra; ABD, Rusya ve İtalya'da olduğu gibi birçok ülkede üretim alanlarında daralmaya karşın üretim artışı ya da Çin, Hindistan ve Şili'de olduğu gibi üretim alanlarındaki genişlemenin çok üzerinde gerçekleşen üretim artışı ile sonuçlanmıştır. Çin tek başına Dünya elma üretiminin

yarısını karşılarken, gelecekte de elma endüstrisinde belirleyici ülke olması muhtemeldir. Türkiye'de ise üretimin büyük bir kısmı halen geleneksel metotlarla yapılmaktadır. Ancak son yıllarda plantasyonlarda yoğun yetiştiricilik metotlarına ve yeni çeşitlerle yetiştiriciliğe ilgi artmaktadır. Bununla birlikte elmacılık işletmelerinin finansal sorunları nedeni ile bu dönüşüm oldukça yavaş olmaktadır.

Türkiye Elma Verileri (ton)

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	Değişim (%)
Alan (ha) ¹	174.811	173.095	171.417	171.410	173.394	1,2
Verim (kg/ağaç)	59	63	46	50	53	6,0
Verim (kg/da)	3.100	3.160	2.320	2.500	2.650	6,0
Üretim ²	2.680.075	2.888.985	3.128.450	2.480.444	2.569.759	3,6
Yurt içi kullanım ²	2.056.665	2.468.568	2.278.667	1.799.715	1.966.835	9,3
İthalat ²	41.796	89.793	54.636	60.343	86.987	-3,1
İhracat ²	525.842	359.983	741.740	612.180	556.284	54,5

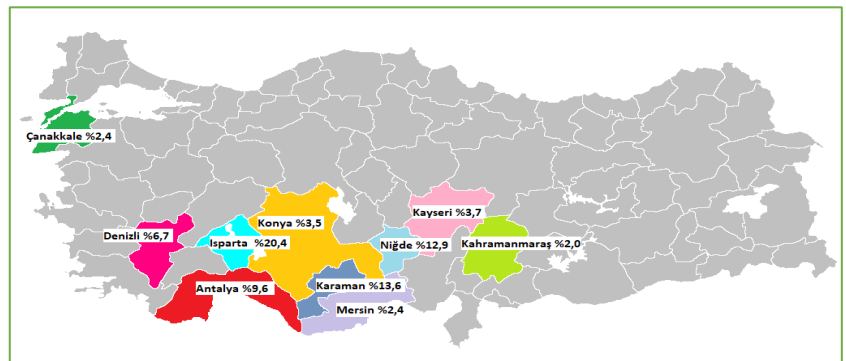
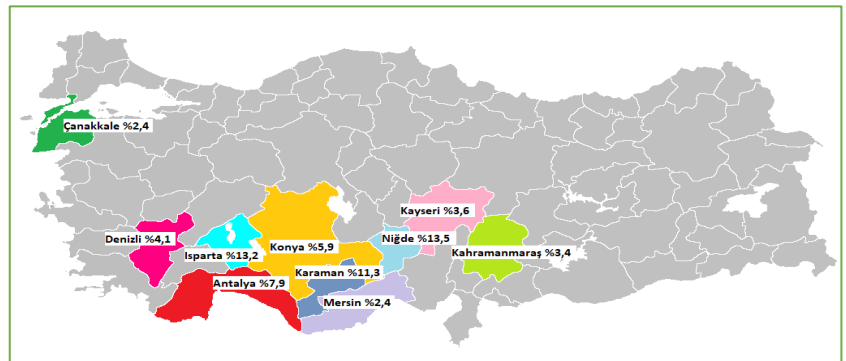
Kaynak: 1/FAO, 2/TUİK(20.01.2018)

Elma üretim alanları;

Türkiye'de hemen hemen tüm illerde elma yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bununla birlikte ticari olarak elma üretiminde daha çok Türkiye'nin güneyinde yer alan Niğde, Isparta, Karaman, Antalya ve Konya illeri öne çıkmakta ve bu iller Türkiye'nin toplam elma üretim alanlarının %50'sini oluşturmaktadır.

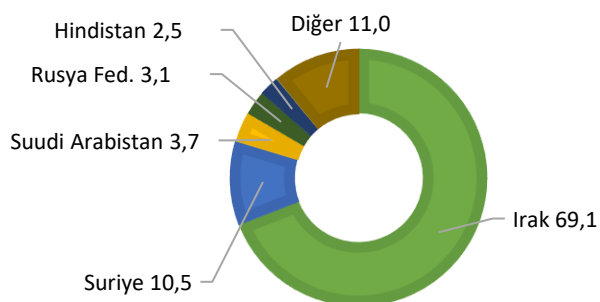
Elma üretimi;

Türkiye'de toplam elma üretiminin %20,4'ü Isparta'da gerçekleştirilirken, Isparta'yı Karaman (%13,6) ve Niğde (%12) illeri takip etmektedir. Isparta, üretimin yanı sıra depolama, işleme ve Ar-Ge altyapısı bakımından öne çıkarken, Niğde ve Karaman'da yapılan yatırımlar gelecek için umut veren gelişmelerdir.

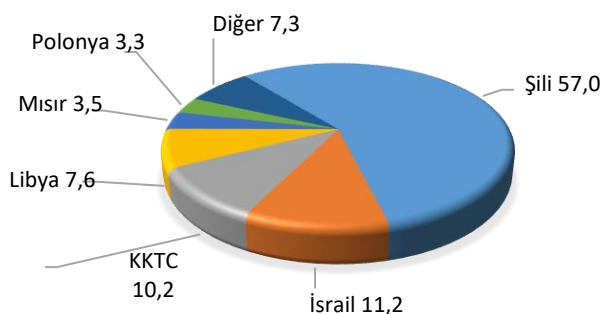

Türkiye'de Elma Destekleme Politikaları: Elma üretimi, birçok tarımsal üründe olduğu gibi değişik başlıklar altında desteklenmektedir. 2017 yılında dekara 11 TL mazot ve gübre desteğinin yanısıra yurtiçi sertifikalı fidan kullanım destekleri kapsamında; bodur meyve fidanı ile bahçe tesisi kurulumunda standart fidanlarda 150 TL/da, sertifikalı fidanlarda 400 TL/da destekleme yapılırken, yarı bodur meyve fidanı ile bahçe tesisi kurulumunda standart fidanlarda 150 TL/da, sertifikalı fidanlarda 350 TL/da destekleme yapmaktadır. Ayrıca iyi tarım uygulamaları desteklemeleri kapsamında 50 TL/da ve organik tarım üretiminde 1. katogori üretimde 100 TL/da ve 2. katogori üretimde 70 TL/da destek verilirken, yurtiçi sertifikalı fidan üretim desteği kapsamında aşılı fidan üretimine 1 TL/adet ve aşısız fidan üretimine ise 0,5 TL/adet desteleme yapılmaktadır.

Türkiye'nin elma ihracatında önemli ülkeler (2017, %)

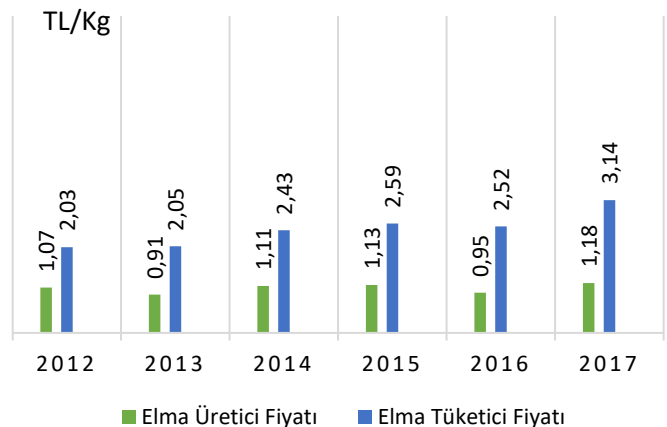
Türkiye'nin elma ithalatı yaptığı ülkeler (2017, %)

Elmada üretici ve tüketici fiyatları arasında yıllara göre değişmekle birlikte %80-100 oranında farklılık görülmektedir.

Üretici fiyatlarındaki artışlara oranla tüketici fiyatlarındaki artışın daha fazla olması aradaki fiyat farkının tüketici aleyhine açılmasına neden olmaktadır. 2017 yılında tüketici fiyatları bir önceki yıla göre %84 oranında artış göstermiştir. 2017 yılı Aralık ayında 2,99 TL/kg olan elma tüketici fiyatı bir önceki aya göre %6,4 oranında artarken, 2016 yılı Aralık ayına göre %29,44 oranında artış göstermiştir.

TL/Kg

Destek Maliyet Oranları (%)

Bodur veya yarı bodur sertifikalı fidan desteği kullanılarak tesis edilen elma bahçesi için yararlanılacak destekler ile yapılan hesaplamalara göre; desteklerin maliyetler içindeki oranının yıllara göre farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Özellikle sertifikalı fidan desteği, elma üreticileri için önemli bir destekleme kalemi olarak görülürken yıllara göre değişmekle birlikte toplam desteklerin yaklaşık %97'sini oluşturmaktadır. 2010 yılında 1 kg elmanın maliyeti 0,65 TL iken desteklerin maliyetler içindeki oranı %26,68'tir. 2013 yılında 1 kg elmanın maliyeti 0,69 TL ve desteklerin maliyetler içindeki oranı %24,98'e düşmüş ve 2015 yılında 1 kg elmanın maliyeti 0,65 TL iken desteklerin maliyetler içindeki oranı %23,31'e düşmüştür. Bu durum elma üretiminde dekara düşen elma veriminin azalması ve girdi maliyetlerinin yıllar itibarıyla değişiklik göstermesi ile açıklanabilir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Maliyet (TL/kg)	Verilen Destek (TL/kg)						Destek/Maliyet (%)
		Fark Ödemesi	Toprak Analizi	Sertifikalı Fidan	Gübre	Mazot	Toplam	
2010	0,65	-	0,001	0,169	0,001	0,002	0,173	26,68
2011	0,70	-	0,001	0,136	0,002	0,001	0,140	20,16
2012	0,66	-	0,001	0,123	0,002	0,001	0,126	19,13
2013	0,69	-	0,001	0,167	0,002	0,002	0,172	24,98
2014	0,68	-	0,001	0,155	0,002	0,002	0,160	23,56
2015	0,65	-	0,001	0,146	0,002	0,002	0,151	23,31

Kaynak: TEPGE, GTHB verileri. Hesaplamalar toprak analizi, sertifikalı fidan, gübre ve mazot destekleri kullanılarak yapılmış olup, organik tarım ve iyi tarım uygulamalarına verilen destekler dahil edilmemiştir. Bodur ve yarı bodur bahçe tesis destek fiyatlarının ortalaması alınmıştır.

	2013	2014	2015	2016	2017
Elma Fiyatı (TL/kg)	0,91	1,1	1,13	0,95	1,18
Elma Fiyatı + Destek (TL/kg)	1,08	1,26	1,28	1,10	1,33
Gübre Fiyatı (TL/kg) (A. Sülfat %21)	0,57	0,56	0,62	0,53	0,71
Mazot Fiyatı (TL/lt)	4,34	4,40	3,85	3,85	4,69
Fidan Fiyatı (TL/kg)	4,00	4,00	4,00	5,00	5,00
1 kg elma ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Elma/Gübre	1,60	1,96	1,82	1,79	1,66
Elma + destek/Gübre	1,90	2,25	2,07	2,08	1,87
Elma/Mazot	0,21	0,25	0,29	0,25	0,25
Elma + destek/Mazot	0,25	0,29	0,33	0,29	0,28
Elma/Fidan	0,23	0,28	0,28	0,19	0,24
Elma + destek/Fidan	0,27	0,32	0,32	0,22	0,27

Elma Girdi Pariteleri

Değişik kapsamlar altında desteklenen elma üretiminde, girdi fiyatları ve üretici fiyatlarının yıllar itibariyle arttığı görülürken, desteklerden faydalanan üreticiler için 1 kg elma ile alınacak girdi miktarlarının yıllar itibariyle aynı kaldığı veya arttığı görülmektedir. 2013 yılında 1 kg elma ile 1,90 kg gübre 0,25 lt mazot ve 0,27 adet fidan alınırken, 2017 yılında 1,87 kg gübre 0,28 lt mazot ve 0,27 adet fidan alınabilmektedir.

Gübre ve tohum fiyatlarında BÜGEM verileri, mazot fiyatlarında TÜİK verileri, fidan fiyatlarında Isparta Eğirdir MAEM verileri dikkate alınmıştır. 2017 destekleri, 2016 elma verimi esas alınarak hesaplanmıştır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Elma, Türkiye’de ve dünya genelinde hemen hemen tüm insanların damak tadı ve gelir seviyelerine uygun bir meyve olduğundan ticaret alanı geniştir. Elma dünyada ticareti en fazla yapılan ve tüketici talebinin hızlı değişim gösterdiği meyvelerden (1). Hemen her bölgede üretimi yapılabilen elma üretim miktarı bakımından yumuşak çekirdekli meyve türleri içerisinde ilk sırada yer almaktadır. Günümüzün gelişmiş pazarlama stratejileri ile desteklenen dünya elma ticareti, gelişmiş ülkelerde gittikçe artan sağlıklı beslenme eğilimi ve gelişmekte olan ülkelere artan nüfus ve gelirin de etkisiyle genişlemeye devam etmektedir (2).

Verim ve kaliteye odaklı elma üretimi, uluslararası pazarda rekabetin temelini oluşturmaktadır. 2017 yılı verilerine göre de Çin, AB ve ABD dünya elma üretim ve ticaretinde en önemli aktörler olmuşlardır. Çin dünya elma üretimi ve ihracatının yarısını tek başına karşılamaktadır.

Türkiye, yüksek elma üretim potansiyeline rağmen; verim, kalite ve pazarlama altyapısındaki yetersizlikler nedeni ile uluslararası pazarda rekabetçilikten uzak kalmaktadır (2).

Türkiye, yıllara göre değişmekle birlikte ürettiği elmanın ancak %1-3’ünü ihraç edebilmektedir. Türkiye 2017 yılında ağırlıklı olarak Irak ve Suriye’ye elma ihraç ederken, en fazla ithalatı Şili’den yapmıştır.

Türkiye'nin elma dış ticaretinde ihracatın ithalattan yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla sektörü ileriye taşıyacak adımlar, ekonomi için ayrı bir önem taşımaktadır. Türkiye sahip olduğu üretim kabiliyeti ve bulunduğu coğrafi konumu itibariyle büyük pazar konumundaki ülkelere yakın olması bu ülkelere yönelik elma ihracatında önemli bir avantaj elde edilmesine olanak sağlamaktadır. Türkiye'nin dünya elma piyasasında rekabet gücünün artırılabilmesi için üretimde verimlilik, kalite ve teknolojiye önem verilmelidir (3).

Yararlanılan Kaynaklar

- 1/ Bayav, 2017, Isparta İlinde Elma İşletmelerinde Yenilikler ve Araştırma Sonuçlarının Benimsenme Düzeyleri ve Etki Değerlendirmeleri. Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi A. B. D., Yüksek Lisans Tezi. Aydın
- 2/ Öztürk ve ark., 2015, Elma, Bakış, TEPGE yayınları
- 3/ Bashimov, G., 2016, Elma ihracatında Türkiye'nin karşılaştırmalı üstünlüğü, Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 2016; 13(2) : 9 - 15

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarim.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Ferya TAŞCI, ferya.tasci@tarim.gov.tr, +90 312 2875833/1157